

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LII. Alias quoq[ue] seu Principum, seu aliorum hominum varias
mortes à diuino nutu pendere, & justis de caußis accidere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

CAPVT LII.

*Alias quoque seu Principum, seu aliorum hominum varias
mortes à diuino nutu pendere, & iustis de causis
accidere.*

I.

Vi morbo victi ex hac vita decedunt, facile mortem suam vel naturæ, vel suæ intemperantiæ, vel diuinæ providentiæ possunt attribuere. At ferro cæsi, equo lapsi, insidijs intercepti, laqueo adiudicati, vel à sicarijs trucidati, sæpe quæstionem mouent, quo Numinis iudicio id contingat? Enimuerò percussores, & ad quæuis homicidia proiectos, sinit grassari Gubernator Mundi itidem iustis de causis. Vtitur enim illis aliquando tamquam carnificibus & punitoribus reorum; aliquando, vt effectõribus Martyrum; aliquando, vt protectionem suam contra eos manifestet. Quemadmodum enim Angelum misit, qui jam jam, vibrato in filium gladio, percussurum Abrahamum cohiberet, ita sæpe & alios, è præsentis periculo, eripit, oppositu clypei, ac defensionis suæ interiectu. De

S Sulpitius.
Seuer. in vita
S. Martini.
cap. 13.

S. Martino Turonensium Episcopo hæc scribit Sulpitius: *Quid in pago Ednorum gestum sit, referam: Vbi dum templum itidem eneteret, furens Gentilium rusticorum in eum irruit multitudo. Cumq; vnus audacior ceteris, stricto cum gladio peteret, reiecto pallio nudam cernicem percussori præbuit. Nec cunctatus ferire Gentilis, sed cum dexteram altius extulisset, resupinus ruit, consternatq; di-*

Ibid. cap. 14.

uino metu, veniam precabatur. Nec dissimile huic fuit illud, cum eum idola destruentem, cultro quidam ferire voluisset, in ipso ictu ferrum ei de manibus excussum, non comparuit. In S. Carolum Borromæum Deo supplican-tem in templo, æneam impius insidiator fistulam explodens, mortem innocentissimo viro cum plumbea glande inferre conabatur; sed irritò ictu; globus enim in summa cute hæsit, vi suâ destitutus, nec vterius progredi ausus; quòd Deus in solam vestem, non etiam in carnem sanctissimi viri fecisset ei potestatem. Nimirum, Qui habitat in adiutorio Altissimi: in protectione Dei cali commorabitur. Sub hoc scuto tutius est, quàm sub Orci galea latitare. Falluntur miserè, qui nescio quas schedulas, ignotis characteribus inscriptas, & amuleta,

Acheron-

Acherontica vel deuorant, vel è collo gestant, vt non possint vulnerari ferro, vel traijci plumbo; possunt tamen baculo sa- ligno contundi & inuersa hasta cominus maçtari; aut stanno, vel lapide eminus occidi. Aut ergo nescit diabolus esse menda- cem, qui ei credit; aut fatuus est, qui sciens fallaci fidem adhi- bet: dignus arte perire sua.

Quamuis etiam absque hac arte alij perire merentur: vt quid enim illi alijs vitam eripiant, & vitam ipsi seruent suam? Sinit illos Deus percutere, suo tempore vicissim percussurus.

Cùm Anno 1580 27. May Bartholomai Entij consilio propugnacu- lum urbis oppugnarent, temeritate quadam assilientes, Entius globo per cranium adacto percussus animam efflauit, pirata omni scelere, om- ni flagitio, omni libidine contaminatissimus, cui iam penè per decennium mercatorum bona diripere, mercatores ipsos in mare proturbare, femi- nas nuptas & innuptas constuprare, ludus erat: eoq; impudicitia inue- recundiaq; deuenerat, vt Briliis Hollandia non erubuerit honestam ho- nesti ciuis filiam, tam diu per vim impudenter detinere, quam diu Lumman comes eam constuprasset. Narrari soles, inter multos mer- catores, quos innocentes aquis suffocarat, vnius cadauer eum, quo- cumq; nauim suam flecteret, esse per aliquot dies infecutum. Hac & fediora sceleratioraq;, ab ipsius commilitonibus narrantur, & scribun- tur. Itaque vel cadauer homicidam secutum de cæde accusauit, atque à iusto Iudice Deo vindictam poposcit. Quæ sæpe fera, sed ampla venit. Vt enim amnes quidam repentè se condunt sub terram, & tamen nihilominus eò perferuntur, quò tendunt: ita Numinis ira, licet occulta, tamen aliquando nocentes in extre- mas aufert calamitates. Cadauer illud, in omnium oculis, con- scientiaq; stimulans tacitè piratam sequebatur, & identidem accusabat, donec Deo videbatur esse tempus vindicandi. Nulli non sua merces datur. Quidam morte afficiuntur, vt ne, si pro- uiuant, mortem, post præclara facinora, mereantur. In recen- tioribus historijs, refert Paulus Orosius, Theodosium Comitem, Theodosij, qui postea Imperio præfuit, patrem, à Valentiniano missum ad debellandas Maurorum gentes, eas fufas multis prolijs fregisse; ipsum Firmum afflictum & oppressum coëgisse ad mortem: postea, cum experientissima prouidentia totam

II.

Laurent. Sur.
in Cõment,
de reb. in or-
be gestis.
An. 1580.

Paulus Oros.
lib. 7. histor.
cap. 33.

CUM

cum Mauritania Africam meliorem pristinis legibus reddidisset, instimulante, & obrepente inuidia, mercedis loco, iustum interfici. Et huic quidem hoc contigit immerenti; alijs talia, quæ meruerunt, euenere. Quis autem scit, quid Theodosio futurum fuisset, si superuixisset? Vt enim medici, quibusdam morbis occurrunt prius, quàm appareant, ita Deus quædam morte præuenit, ne fiant, finitque innocentes pati in hac vita, ne nocentes in altera cogatur grauius plectere. Hinc quosdam, etiam, per prodigia, magistratui objicit reos.

III.

Audiui narrantem, è Chronicis Heluetiorum, non quidem de toto, sed de parte cadaueris, post longos annos sequente, & reum ad vindictam prodente, eiusmodi historiam. Quidam seniculus, Lucernæ in hospitali, jam longam ætatem victitabat, ab omnibus habitus simplex & probus. Accidit aliquando, vt otiosus, inter reliquos vetulos & vetulas, insolationis causa, pro foribus domus hospitalis assideret, vt istis in more est. Ibi eo vel fabulante, vel nictante, per longissimam vrbis plateam, horrificus descendit molossus, demortui hominis caput ore ferens. Et cane, & capite conspecto, tremor metusque inuast cunctos. Sed canis imperterritus per mediam stantium sedentiumque turbam irrupit, & seni jam septuagenario, aut octogenario caluum cranium in sinum imponit, eoque relicto, nullo edito latratu tacitus abit. Admirantur insolens factum omnes, & senem intuentes obstupescunt: qui consternatus surgit, palamque fatetur, ante triginta annos, puerum à se studiosum, in monte siluaque vicina occisum; eò quòd sperasset, se pecunias apud eum reperturum, reperisse autem non nisi tres cruciferos; corpus in fossam abiecisse, agnoscere autem, caput occisi nunc ad se delatum, quia à puero ad Dei tribunal citaretur. Captus est igitur, & in tam fera ætate capite plexus, vt supplicio suo doceret, supremum iudicem nullius facinoris, etiam in siluis & tenebris facti, memoriam amittere, & vel mortuos esse homicidarum suorum accusatores.

IV.

Moschus
Euiratus in
Prat. Spirit,
cap. 166.

Quæ res alijs multis potest exemplis demonstrari. Valde iuculentum illud Moschi. Dicebat Abbas Sabbathius: Cùm sederem in Monasterio Abbatis Firmini, venit latro quidam ad Abbatem Zosimum

finum Cilicem, & rogabat senem dicens: Fac charitatem, per Deum te
 precor, quia multis homicidijs obnoxius sum. Fac me monachum, ut
 jam tandem desistam à sceleribus meis. Senex verò exhortans illum,
 fecit monachum, & sanctum habitum dedit. Post modicum verò tem-
 poris dixit ad illum senior: Crede mihi fili; non potes hic habitare: nam
 si audierit princeps, tenebit te. Similiter autem & aduersarij tui ne-
 cabunt te: sed audi me. & ducam te ad Cœnobium Abbatis Dorothi
 prope Gazam & Maiumam. Illuc igitur iuit. Ubi cum moratus
 esset annus nouem, didicissetq; Psalterium, & cunctam monasticam
 observationem, redijt rursus in Firmini Monasterium ad senem, &
 ait illi: Fac misericordiam mecum, pater, & da mihi vestimenta mea
 sacularia, & recipe monastica. Senior autem tristior effectus ait illi:
 Cur fili? Qui respondens ait: Ecce nouem (ut nosti, Pater) annos
 egi in cœnobio, & quantum potui ieiunavi, & continenter vixi, &
 cum omni quiete, & timore DEI fui in subiectione, & scio, quia illius
 infinita bonitas multa peccata mea remisit mihi. Verumtamen aspicio
 sepius puerulum adstantem, & dicentem mihi: Cur me occidisti: hunc
 autem aspicio in somnis, & in Ecclesia: & cum ad Communionem
 pergo; & in Refectorio hac eadem mihi dicentem, & vel unâ horâ non
 sinit me quiescere. Ideò itaq; Pater, abire volo, ut pro puerulo moriar.
 Frustra enim, & sine vlla causa occidi puerulum ipsum. Sumptis ergo
 vestimentis suis, exijt. Et cum sic indutus pergeret Diospolim, tenuis
 est, & sequenti die decollatus. Mira vis conscientiæ, tremendum
 Dat iudicium. Ita est; latro quidem fuit iste, sed pœnitens.
 Pœnitentem latronem in ipsa cruce recepit CHRISTVS. Leguntur
 & alij latrones in claustris pœnitentiam egisse. Iste & Mundum
 deseruit; & in Cœnobium se inclusit, nouem totis annis homici-
 dia sua vigilijs, ieiunijs, orationibus, alijsq; pœnitentiæ operi-
 bus conatus est expiare, & non expiauit; donec in sæculum re-
 gressus magistratui se se offerret, ceruicemq; carnifici præberet.
 Nimirum publicum supplicium meruerat, & qui gladio vsus
 fuerat, gladio debuit perire, ut vel puero occiso satisfieret. Adeò
 efficax est accusatio innocentum; quorum sanguis, sicut san-
 guis Abel de terra vsque ad cælum clamat. Altus est clamor, qui
 hinc eò vsque pertingit. Sunt multi, quorum peccata vix aliter
 quam morte possunt extingui. Inter quos sunt præcipuè vene-

ficz & magi, qui vel suo sanguine, vel homagio alio se se dæmoni consecrârunt. Hi quia nimis crebrò & vehementer à Stygio insidiatore vexantur, tentantur, terrentur, & oppugnantur, nõ possunt tot impetus sustinere, cùm præsertim flagitijs assueti facilè relabantur; & tot infantes sine baptismo ab eis occisi, tot viri fæminæque vel veneno, vel arte magica interfecti, si eis ob oculos non obuersantur, saltè ante diuinum tribunal vindictam expetant. Et misericordia diuina est, si iustitiæ magistratum, & carnifici tradantur, vt in rogo pœnitentiam agentes, incendia euadant inferorum.

V.

Henric. Ranzou. in re-sponsorio ad consolationem.

Nec mirum est, animam occisi venire, & intemperijs exagitare homicidam, cùm ille, de quo superius mentio facta est, caput suum, per canem, miserit ad reum accusandum; immò, cùm legamus alium, aridâ manu reum monstrasse, ac prodidisse suum occiforem. Nam si Henrico Ranzouo credimus, viatori cuidam in itinere interfecto, cùm de authore latrocinij non constaret, manus resecta est, & in carcere senatus Lizenhoensis è tigno in fumo suspensa est. Ibi exaruit, diuque siccissima pependit. Tandem post decem annorum interuallum, cùm forte fortuna author cædis in eam se domû recepisset, manus iam dudum exanguis & exsucca, inexpectato prodigio stillare, & sanguinem recentem ex alto in subjectam mensam spargere cœpit. Ad insolitam hanc pluuiam cohorrerunt omnes. Nec dubia fuit coniectura, hominem homicidij reum existere. Visa senatui referuntur; cuius mandato hospes in vincula conijcitur, qui euidentis diuinum iudicium agnoscens, haud tergiuersanter latrocinium, ante decem annos factum, à se perpetratum fatetur. Itaque justam sceleris pœnam, quam sibi infligi vltro petijt, persoluit. Est itaque & sanguini sua vox, quâ clamat in cælum, & sanguinem pro sanguine postulat. Sed naturæ propius est, vt è carne, quamuis arida, manu sanguis erumpat: ossa ipsa quantumuis alba, sanguinem profundere magis repugnat naturæ; & tamen vel hinc nonnulli accusatorem habuere dicentes:

Exurgetq; aliquis nostris ex ossibus vltor.

Io Beirlinck.
ad an. Christ.
1585. pag. 137.

Anno 1585. In agro Viennensi egressus fortè ad ferarum cubilia, sado calo, nobilis Austriacus, dum secretiora lustra nemoris ingreditur, molojs

molesti cuncta odore inuestigantes insolitum latratum edunt; humumq; pedibus euellentes ossa niue candidiora eruunt: seruat ea herus manubriorum in usus, & reuersus ad cultrarium defert: hac ut ille manibus attrectauit, largum sanguinem è vestigio fundunt: territi nouo portento, qui adstiterant, cultrarium urgent, candidè anxij pandat reitam stupenda causas. Ille tremebundus multos sua mentis latebris educit nihil apud eos proficientes sermones; exanguia namq; ossa recentem sanguinè stillare hand posse sine euidente DEI opere cognouerant. Ille igitur ultrò fatetur, trucidatum à se eo loco, ante annos 20. peregrinationis sua comitem, scelusq; latuisse: nunc verò admirando hoc euentu se à iusto scelerum vindice ad pœnam depesci; quam, ut exemplo subeat, ne interiore conscientia carnifice diutiùs torqueatur, summis precibus contendebat. Hinc perspicuum est, non solùm DEVM nihil relinquere inultum, neque occisos dumtaxat vindictam expetere, & manus suas lauare in sanguine peccatoris, sed ipsos quo-

Psal. 57. 11.

Carol. Sigon. lib. 19. de Imperio Occid. Anno 543.

Ita ergo & Mundus est gubernandus, vt conseruetur. Et vtitur Deus etiam iniquis ad iustitiam suam demonstrandam, dum reos punit per reos, & plectit, per plectendos, eos qui pœnam meruerunt. Bertoldus Palatinus de Wittelsbach, inquit Cæsarius, iudex erat seuerissimus, ita vt furibus, etiam pro damno unius oboli vitam auferret; Et, sicut à quodam Abbate audiui, quoties exiuit, laqueos cingulo suo appendit, ne reorum pœna caperet dilationem. Die quâdam manè surgens, & laqueum cingulo suo solito subnectens, huiusmodi vocem in aëre audiuit; Bertolde, quicumq; tibi egresso de castro tuo primus occurrerit, hoc laqueo eum suspendas: qui vocem pro omine accipiens, mox, vt egressus est, occurrit ei quidam.

VI.

Cæsarius, l. 6. cap. 26.

Sculptus suus primò: quo viso, cum satis doleret, eò quòd hominem diligeret, dicebat illi: Doleo de occurso tuo. Cui ille respondit: Quare? cui ille: quia suspendèris. Et ille. Quare suspendar? Respondente illi Palatino, Nescio, sed prepara te ad confessionem, & ordina de rebus tuis, quia voci diuina resistere non debeo. Ille videns aliter esse non posse, ait; Iustus est Dominus, ego plures in domum meam declinantes insequens occidi, multis sua rapui, nec tibi domino meo umquam fidelis extiti, neque pauperibus peperci. Et mirati sunt omnes audientes eius confessionem, & cognouerunt in eius morte, peccati pœnam esse à DEO. Et quia idem Palatinus sine misericordia iudicauit, cum in ultionem Philippi Regis, quem occiderat, ab Henrico Marechalco eius interficeretur, misericordiam quaesuit, nec inuenit. Ita & furi, & Iudici aliàs nimis crudeli, mercedem suam rependit Deus, qui, sicut latentes in apricum profert, ita palàm sæuientes finit sæuitiem vicissim experiri. Reges eos in virga ferrea, id est, in inflexibili iustitia, vt exponit D. Augustinus, is enim rigor est virgæ ferreae, vt non flectatur. Quia iudicium sine misericordia illi, qui non fecit misericordiam. Quemadmodum autem diuersa sunt crimina, ita diuersa quoque supplicia generaque mortis esse conuenit. Reges purpurâ delectantur, hinc tot eorum sanguine aspersi rubuerunt. Magnates vino nobili & poculis se se solent oblectare, hinc tot eorum venenum vnâ biberunt. Fures tecta amant conscendere, & domos alienas; hinc par est, vt etiam in patibulum ascendant. Lapidibus loquuntur blasphemi, hinc mandatum est, vt lapidibus obruerentur. Ferro vtuntur milites, & ferro perimuntur. Quid mirum est, jaculis perire iaculatores? aquis mergi natatores & nauigatores? Fortunæ se exponunt latrones vel perimendi, vel perempturi; hinc in rotam aguntur.

Pfal. 1. 9.

Iacob. 2. 13.

VII.

Georg. Cedren. An. 2.
Mauritij Imperat.

Atque vt pœnam delictò parem videamus, detrahentibus de honore atque nomine aliorum, vicissim membra detrahuntur, vt Zwickio factum alibi alibi docuimus. Georgij Cedreni verba sunt: Græci quidam in domo cuiusdam prandentes, eò prolapsi sunt, vt (more hæreticorum) in Virginem Deiparam conicia atq; execrationes iacerent. Horum reliqui illico à malis correpti spiritibus pœnas dederunt. Dominus autem domus istius, per insomnium vidit sibi astare Deiparam: qua alloqui ipsum non dignata, pedes eius virgula,

la veluti notis impressis, circumscripsit. Ille autem pro dolore statim euigilans pedes suos incisos inuenit. Gestatus in publicum, ibique expositus, iustum Dei iudicium, & inculpata Virginis Deiparae contra se indignationem professus est. Nimirum eadem Christi parens, quae cultori suo Damasceno abscissam manum restituit, conuiciatori quoque suo pedes abstulit; ut discerent alij honorem illi non auferre, si vellent ambulare viam beatæ aternitatis.

Quæ autem furi & cruci sit affinitas, bellè expressit Edmundus Episcopus Cantuariensis, qui in vita sua identidem auditus est jactare hoc dictum: *prendere, & pendere, non nisi una inter se littera discrepant.* Quo dicto, teste Nouarino, significare voluit, admodum propinquum esse suspendio, qui digitos habet piceatos. Quemadmodum igitur paulò priùs recitata historia ostendit, vocem de caelo missam, quæ iuberet, primò obuium, in patibulo suspendi, quem utique jam laqueo maturum Deus sciebat; ita idem diuinus Iudex, alij diaboli auxilio vrenti, per ipsum diabolum similem exitum procurauit. Libet historiam ex Chronico manuscripto earum rerum, quæ in Palatinatu contigerunt, huc apponere. Quidam rerum inopia pressus, & habendi cupiditate inuitatus, cum varios ditescendi modos secum expendisset, valde incitabatur, ut eam artem exercendam statueret, qua sine magno labore opes alienæ adhamantur, & velut magnete ferrum, ita digitis trahitur argentum. Sed eum communis furuncolorum exitus valde terrebat. Metuit enim, ne, si deprehenderetur in harpagando, res sibi ad restim rediret. Quoniam igitur vidit, nemini à Deo id privilegium dari, ut capere ei liceat, cum immunitate ne ipse capiatur, è Styge sibi magistrum quæsiuit. Magum itaque adiuit, eumque rogauit, ut artem edoceret, callidè, & sine periculo suspendij tutoque furandi. Magus consilium in prompto habuit. Iussit enim eum, proximo die sabbati, nocturnis horis, ad patibulum accedere, & dicere inibi suspensio: *Hem tu, niger & aride frater, descende, mihi enim hoc patibulum debetur,* responsumque sibi referri imperauit. Paruit beneuolus docilisque discipulus. Sed altera quoque vice sine responsione reuersus est. Pertinax est cupiditas. Quare tertio ad patibulum redijt, dumque eadem verba repeteret, hanc vocem

VIII.

Nouarin. in Adagijs. n. 992.

audiuit: *Non ad hoc, sed ad Hirschaugense patibulum pertinet.* Hoc velut è tripode acceptum oraculum mago indicavit, qui proinde illum etiam atque etiam monuit, vt eum locum, quantum posset, vitaret, vel certè, ne in illo rei vlli alienæ manus iniiceret, alioqui certò futurum, vt & ipsi manus iniiciantur, immò & laqueus. Excepit vaticinium Iauernio, & aliquamdiu diligenter cauit fatalem locum; alibi fur satis felix, nusquam præda vacuus discessit, cum multa deprehenderet, numquam fuit ipse deprehensus. Verùm etiam huic hominum generi suus est autumnus, quo maturescunt. Postquam enim multa passim clepsit, accidit, vt, cum nundinæ aliquando Hirschaugiæ celebrarentur, ipse verò non longè inde abesset; vicinitate allectus, eodem quoque se conferret. Sed memor vatis sui seuerè statuit, omni furto abstineret. Difficile est refrænare consuetudinem iaueteratam. Quamobrem vix locum ingressus, in rusticum incidit, qui mercem recens emptam contemplabatur, & manu sursum ac deorsum versabat. Erat is culter curuatilis, cuius osseum manubriù bellè redibat in caput, & conduplicabatur, vt sibi ipse vagina esset, & commodè ac sine læsione in sacco posset ferri. Ad hunc oculos, mox etiam manus adiecit, sed minùs dexterè. Nam & rusticus tam charæ merci intentior, manum illi in sacco deprehendit, eamque strictim tenens, *Furem, Furem* proclamauit. Adsunt illico lictores, capitur, magistratui sistitur, in vitam illius reliquam inquiritur, torturæ admouetur, in qua alia furta multa (nec enim omnium meminit) falsus, furcæ adjudicatus, atque in prædicto, sibi que debito patibulo suspensus, è sublimi loco docuit, non facillè peruenire fures ad astra: nam et si eò tendant, tamè plerumq; illos inter cælum & terram medios hætere.

IX.

Verùm est quidem, multos ex hoc hominum genere de peccatis dolere, quorum animæ ad sidera vsque ascendunt, sed ij desinunt esse fures, & transeunt in poenitentes. De furibus Paulus ait: *Neque fures, neq; auari, neq; ebriosi, neq; maledici, neq; rapaces regnum DEI possidebunt.* De poenitentibus: *Hac fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis.* Hac de causa finit fures capi, vt vel in vinculis poenitentiam agant, qui in libertate positi numquam resipissent. Hac de causa, *nulli etiam*

Senece. ep. 75.
ad Lucil.

cui

cui rapina cessit feliciter, gaudium rectè duravit in posterum. Diogenes canem, non hominem egit, quando nimis properè effudit, Harpalum celebratissimum furem, contra Deos testimonium. Laert. lib. 6 dicere, quòd in illa fortuna tamdiu viueret. Desipuit tunc Philosophus, quia nesciuit patientiam & longanimitatem DEI, quæ ad pœnitentiam homines expectat: quam si non agant liberi, coguntur quodammodo agere captiui antè, quàm ducantur. Quòd si enim, teste Lampridio, Alexander Seuerus adeò vindex fuit furti, vt per præconem sæpe edixerit: *Nemo salutet Principem, qui se furem esse noscit*: quis putet, vllum vel furtum, vel aliud facinus, apud diuinum tribunal fore impunitum? Omnis autem pœna huius vitæ infertur, vt liberet æternâ pœnâ pœnitentes: ad cælum dummodo veniatur, perinde est, quâ viâ veniatur. Etsi enim vtique satius esset non peccare, vbi tamen peccaueris, cum per pœnam & pœnitentiam eundem sit ad cælum, illud verus locum habet: *Theodoro nihil refert, humine, an sublime putrescat*. Nec sanè refert, in aquis, an flammis, peste vel ense quis moriatur, dummodo morte iustorum moriatur.

Libet coronidis loco addere, quosdam etiam ludentes mori: quæ non est mors optanda: rarò enim tales satis sunt ad hanc luctam parati. Omnia alia cogitabant. *Tenent tympanum, & sitharam, & gaudent ad sonitum organi. Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt*. Quare vt mortales à vanitatibus eiusmodi, ac Bacchi festiuitatib⁹ absterreat Deus, multa & terribilia exempla Mundo exhibuit, in quibus comœdiarum lætitiæ in mœstissimas tragœdias transferunt. Refert Paulus Æmil. lib. 10. de Franc. reb. & Bapt Fulgos. lib. 9. cap. 10. Paul. Æmil. lib. 10. de Franc. reb. & Bapt Fulgos. lib. 9. cap. 10. illustres, in aula regia, nuptias adornatas, quibus exhilarandis, rex ipse voluerit interesse. Finem jam habebant dapes, mensisque remotis, dies in noctem, compotatio in tripudia, homines ad choreas iuerant. Ibi, reginâ quoque in lætitiis communes effusâ, rex quinque alijs, è præcipuâ nobilitate, comitatus superuenit: atque, vt licentiùs posset lasciuire, larua vultum texerat, ex homine in leonem deformatus. A capite, per cervicem, armos, & corporis superiora, metuendi aspectûs jubæ dependebant, quæ vt cum veste coalescerent, pice liquata, conglutinabantur. Cætera ita erant

X.

Iob. 21.] 24

Paul. Æmil.
lib. 10. de
Franc. reb. &
Bapt Fulgos.
lib. 9. cap. 10.

erant tincta aptataque, ut leonem supernè villosum, inferiùs semitonsum referrent. Ad hunc modum & reliqui comites amici, mira pedum agilitate, gestuumque varietate, ac Laconica saltationis pedemate, spectaculum faciebant. Excitavit ea saltatio, elegantiam suam, magnos applausus, præsertim, apud illos, qui sciverant, quis Hercules sub leoninis exuvijs luderet. Itaque, ut quisque voluit esse proximus ad eò humanarum belluarum spectator, occurrit ipse quoque cum face regis frater, Dux Aurelianensis, de cuius tæda, cum scintilla in regis jubar incidisset, illico flamma reluxit, pice ignem rapiente. A rege extemplo incendium in socios succurrere volentes, & pabulum, non remedium igni afferentes, est propagatum. Clarissima igitur repente extitit saltatio, & verè illustres fuerunt saltatores. Quia, ut nihil deesset ad repræsentationis veritatem, sub ipsis laruis, ficti leones rugire cœperunt. Quatuor ex illis, velut in molesta tunica ambulantes, miserimè vstulati, ante diem Cinerum, in cineres abierunt. Quintus in vicinam cellam delatus, superfusam partim aquam, partim, ut quidque obuium erat, vino, ardentis tegumenti piceum furorem restinxit, Neptuno, & Baccho Vulcanum vincens. Rex ab vxore auxilium accepit. Biturgis ea vocabatur, quæ habebat tam longum, in veste, syrma, quod post se, per terram trahebat, ut eo subleuando tres pueri nobiles occuparentur. Eo igitur syrmate inuolutus rex, suffocata, oppressaque flamma, à præsentis exitio est liberatus. Ita prædixit Salomon, quando dixit: *Risus dolore miscbitur, & extrema gaudij luctus occupat.* Ite, mortales, potate, saltate, rara est lætitia sine sale, ut alibi & in Domino lætari discatis. Verùm iste luctus eos inuasit, qui in alienis nuptijs gaudere voluerunt.

Prov. 14 13.

XI.

Longè autem mœstiores nuptias, audiui à viro fide digno, Romæ celebratas, cum ipse inibi versaretur. Duo riuales vniuersæ puellæ nobilis matrimonium ambiebant: altero prævalente, alter expectavit diem nuptiarum, & ad eò etiam initium chorearum. Tum reliquis lætissimè saltantibus ipse larvatus, cum alijs larvatis comitibus superuenit, scitissimeque chorum expressit mortuorum. In quo postquam satis desaltarunt, adhuc restabat, ut vnum in medium afferrent, qui capitis nutu, & manuum brachio-

brachiorumque, atque etiam pedum exanimi motu cadauer representaret. Rogavit itaque sponsum vnus laruatorum, vti fatigatos seduceret in secretum cubile, vbi vultibus reuelatis, vini se se haustu possent refocillare. Annuit sponsus, & ipse se ducem præbuit. Sed vbi ad locum secretum venit, circumdatus repente à laruatis & strangulatus est. Detractis igitur vestibus, vestem ei Scenicam similem vestibus ludentium, inducunt, & vultum laruâ tegunt, sellâque impositum cadauer ad sponsam, in medium portant chorearum. Ibi inspectante tota hominum reliquorum corona, tamquam circa fictum funus varijs gestibus saliant. Iam manum hanc, iam illam leuant, mox iterum relapsam; iam hunc, iam illum pedem attollunt, haud aliter recidentem, arque solent membra verè mortuorum. Ita inter saltandum, vno post alterum, dilapso, cum se solus, qui in medio sellam occupabat loco, mouere non vellet, accesserunt ad illum ij, qui choreas suas prosequi auidè cupiebant, vt eum excitarent, sed frustra & vellicabant, & caput erigebant. Itaque illo, ceruice in humerum languidè reflexa, immobili existente, tandem morâ impatientes, seriò agendum censuerunt, illique laruam de fronte detraxerunt. Ibi & sponsus est agnitus, & verè mortuum agens inuentus, cum quanto dolore amicorù & ipsius sponsæ, vos cogitate. Nimirùm *risus dolore miscbitur, & extrema gaudij luctus occupat.* Interim, qui facinus patrauerant, se se, in nescio quas plateas atque domos illatebrauerunt. Sponsa inter duos procos nullo potita est. Paranymphe, & qui Thalassionem canebant paulò antè, postea Lessum cecinerunt.

Prot. 14. 13.

XII.

Verùm vt humanarum voluptatum incertitudinem ac vanitatem tantò clariùs perspiceremus, aliæ longè altiores nuptiæ, ne ad choreas, quidem, aut epulas peruenierunt, sed eo ipso tempore atque hora à morte interciscæ sunt, qua domum ducenda erat sponsa. Rem Antonius Bonfinius ita narrat. *Ladislavus Vngarorum & Bohemia Rex, prastantissimam ad Gallia Regem Carolum legationem, quâ filiam Magdalenam Ladislao desponsatam adduceret, misit. Huius Princeps fuit Vdalricus Pontifex Passaniensis. Ex Principibus Vngarorum ducenti; ex Australibus quoq; ducenti, ac totidem ex Boemis delecti sunt: qui forma, habitu, nobilitate apparatusq; pol-*

Anton. Bonfin. lib. 8. Dec. 3.

D d d d

lerent,

lerent, & quisq; regno dignus videretur. F. Patavienſibus centum delegit Udalricus. Quare ſeptingenti equites in Galliam, purpura, auro, gemmiſq; ornatiffimi abierunt. Item virgines & matrona, que regiam ſponſam ducerent, quadringenta, ſplendidiffimo cultu, ac venuſtate. Omnes præterea quadriga aurata, gemmataq;. Inaudita inſuper veſtium, donorumq; luxuria. Eo autem die, quo Pariſios legatio illa ingreſſa eſt, antè, quam confiſderet, de repentino regis Praga mortui interitu à tabellario admonetur. Quo nuntio conſternata, cum clam Carolo regi generi necem ſignificàſſet, tanto Principem illum dolore correptum fuiſſe aiunt, ut neq; reſponſum dare, neq; illam triſtiſſimam abeuntem alloqui potuerit. Soluta hoc modo legatione ſua, quiſq; domum mœſtus rediit. Nimirum, ut ſapiens dixit: Riſus dolore miſcebitur, & extrema gaudij luctus occupat. Quæ cogitatio, quia & in voluptatem effuſis fibulam iniicit, & dignitate honoris de ſuperbia periclitantibus criſtas euellit, D. Bernardus poſtquam certo nuntio intellexit, Abbatem ſuum Eugenum in Summum Pontificem electum eſſe, litteras ad eum dedit cædro dignas, in quibus inter cetera, etiam hæc leguntur: Confortare, & eſto robuſtus, manus tua in cervicibus inimicorum tuorum. Vindica tibi animi tui conſtantiâ & vigore ſpiritus partem, quam dedit extra fratres tuos tibi omnipotens Pater, quam & tulit de manu Amorrhæi in gladio & arcu ſuo. In omnibus tamen operibus tuis memento te eſſe hominem; & timor eius, qui auferit ſpiritum Principum, ſemper ſit ante oculos tuos. Quantorum in breui Romanorum Pontificum mortes tuis oculis aſpexiſti? Ipſe prædeceſſores tui, tua certiffima & citiffima deceſſionis admoneant, & modicum tempus dominationis eorum paucitatem dierum tuorum nuntiet tibi. Ingi proinde meditatione inter huius præſentis gloria blandimenta memorare nouiſſima tua, quia quibus ſucceſſiſti in Sedem, ipſos ſine dubio ſequeris ad mortem. Atque hæc de varijs modis ac generibus mortium, ratione corporis, dicta ſufficiant. Nunc quoniam, etiam teſte Epicteto, magis neceſſarium eſt, anima, quam corpori mederi, cum præſtet mori, quam male vivere, & quia à momento mortis penderet æternitas, videamus etiam diuerſos modos moriendi ratione animæ, quæ tentationes aut vincit, aut illis ſuccumbens, victa malam mortem æternam luit: ut diſcamus, in illo agone extremo potiùs coronam-

Prou. 14. 13.

S. Bernard.
epiſt. 237.
An. Domin.
1145

Anton, in
Meliff. p. 1.
ſerm. 58.

triumphalem, quàm æterna supplicia promereri. Ideò namq; tempus illud agon vocatur, quia in illo certatur pro re summi momenti. Neque sine gravissimis causis illud certamen permittit cælestis Agonothera, qui ut omnem vitam hominis vult esse tentationem; ita neque in termino vitæ vult nos esse immunes, ut semper vigilemus. De tentatione igitur paulò altiùs est disputandum.

C A P V T L I I I .

Iusta Dei esse iudicia, quando homines tentari permittit, siue vincant, siue victi resurgant.

Rigus, famem, sitim, carceres, morbos, mortes corporum, habere in diuina prouidentia locum, facile fuit ostendere; rectè enim illis vitur summa illa & dominatrix potestas ad virtutis exercitationem, aut malorum facinorum pœnam. Illa maior est quæstio: An diuini iudicij æquitas pati possit, ut homines labantur in tentationem? Siquidem, teste Iob, *Militia est vita hominis super terram*, seu, ut alia habet transcriptio: *Tentatio est vita hominis super terram*, nec vita tantùm, sed etiam mors hominis est tentatio, quæ cum plena sit periculi, plena est etiam quæstionis; magis, quàm si de fame, siti, morbis, alijsq; malis agamus. *Accidentibus illis corporis malis afflicti homines ad DEVM plerumq; confugiunt, misigant, obsecrant, credentes eum posse has injurias propulsare*; at quid iuuat in peccatum cadere? quid tentari? an non, qui scandalum ponit, videtur esse causa ruinæ? Ita de ipsis tentationibus à DEO vel permissis, vel immixtis quidam tentantur. Et certè, *quàm diu in mundo vivimus, sine tribulatione & tentatione esse non possumus*. Immo, *nemo tam perfectus est & sanctus, qui non habeat aliquando tentationes, & plenè eis carere non possumus*. Auget quæstionem communis hostis nostri ingenium vaferrimum, odium plus quàm inueteratum, artes & arma terrificæ; hominum simplicitas, viriumq; imbecillitas ad resistendum, experientia quotidiana succumbentium, etiam in vltimo mortis agone. Ut perinde hæc animi mors longè sit, quàm corporis magis metuenda. Quâ igitur iudicij diuini æquitate, aut quibus iustis de causis hæc contingunt?

I.

Iob. 7. 2

Lactant. lib. de ira. cap. 16.

Thom. de Kemp. lib. 1. de Imit. c. 13. 1.